

Κύκλοι σπουδών

του Ν. Μαρκάτου

Η ροή της Εκπαιδευτικής διαδικασίας, ιδιαίτερα στα Πανεπιστήμια, είναι συνάρτηση των διαπροσωπικών σχέσεων και του ψυχολογικού κλίματος μεταξύ διδάσκοντα και διδασκόμενου. Αυτή η γνωστή και δοκιμασμένη αρχή, αποτελεί τη βάση και ερμηνεία για πολλά φαινόμενα στο χώρο της Εκπαίδευσης και πρέπει να λαμβάνεται σοβαρά υπόψη απ' τη Διοίκηση, όποτε αυτή προτίθεται να προβεί σε μεταρρυθμίσεις και αλλαγές.

Η αρχή αυτή, φαίνεται να έχει συνειδητοποιηθεί από τους καθηγητές και τις Πανεπιστημιακές Διοικήσεις. Φαίνεται να είναι κτήμα όλων, όσοι ζουν και μοχθούν στο Πανεπιστήμιο. Αντίθετα, η Διοίκηση η Κρατική, αυτή που κατασκευάζει νόμους και ρυθμίσεις, αυτή που αντλεί τη σοφία από τους μερικούς απασχολήσιμους συμβούλους και περιττανώμενους Υπουργούς, δείχνει να παραβλέπει τους νόμους και τις τάσεις της ζωής. Επιχειρεί να επιβάλει πρότυπα, περιμένει να εφαρμοσθούν με τον εξαναγκασμό και κατά κανόνα, όταν εισπράττει την αποτυχία της, επιδίδεται σε ερμηνείες.

Είναι εμφανέστατη η φιλοσοφία του νόμου 2083 για ασφυκτικό παρεμβατισμό σε όλα τα ζητήματα του Πανεπιστημίου σε κραναγάλα αντίθεση με τη διακηρυγμένη πρόθεση «το Πανεπιστήμιο διοικεί και η Πολιτεία επιβλέπει». Έχει καθορίσει πολύπλοκο τελετουργικό, ακόμη και σε απλά θέματα που η μακροχρόνια πρακτική είχε κωδικοποιήσει και διεξάγονταν ομαλά. Για παράδειγμα δίνει εξωπραγματικές προθεσμίες για υποβολή προτάσεων, κατάρτιση εκθέσεων, σύγκληση οργάνων κ.λπ. θέτοντας ταυτόχρονα την απειλή ποινών, που κάθε άλλο παρά πειστική και σεβαστή μπορεί να γίνει.

Στο ίδιο πνεύμα και την ίδια φιλοσοφία, όρισε τους δύο κύκλους σπουδών, ένα σύστημα πολύπλοκο από την ίδια την περιγραφή του, πόσο μάλλον στην εφαρμογή του. Παρά το γεγονός, ότι σαν αρχή η διαίρεση της ροής των σπουδών σε κύκλους δεν είναι απορριπτέα, θα ήταν σοφότερο να αφαιρεθεί η ευχέρεια αυτή, στα ίδια πανεπιστήμια. Θα ήταν σκόπιμο να αφήνονταν ελεύθεροι καθηγητές και σπουδαστές, να συναποφασίσουν τη διάρθρωση εκείνη, που θεωρούν πλεονεκτικότερη. Πρέπει κάποτε η Πολιτεία να πεισθεί ότι οι διδάσκοντες, παρά τις εξαιρετιστικές αποδοχές τους, αισθάνονται τους εαυτούς τους επαγγελματίες και δια-

θέτουν εμπειρία για να ρυθμίζουν τα ζητήματα της Εκπαίδευσης. Πρέπει ακόμα να δεχθεί η Πολιτεία, ότι οι νέοι, οι φοιτητές μας, παρά την αποπνικτική ατμόσφαιρα που τους έχει δημιουργήσει, διαθέτουν την απαραίτητη ωριμότητα και υπευθυνότητα για να συμμετάσχουν σε διαδικασίες που θα καθορίσουν την τύχη τους. Από τις σκοτεινές αλλά και ηρωικές εποχές της επταετίας, όταν οι κινητοποιήσεις για τον αντιδικτατορικό αγώνα δημιούργησαν τεράστια κενά στη ροή των σπουδών και των εξετάσεων, όταν το μάτι του δοσολόγου και του «Κυβερνητικού Επιτρόπου», παρμόνευε απειλητικό, τότε οι Δημοκρατικοί Καθηγητές με τους φοιτητές τους, ρύθμισαν τα κενά με μαθήματα και εξετάσεις μέσα στις γιορτές του Πάσχα και με ένα σωρό άλλες προσπάθειες, που δείχνουν ότι όσο υπάρχει καλή προαίρεση και ενθουσιασμός, γίνονται θαύματα.

Αργότερα πάλι, όταν θεσπίστηκαν τα εξάμηνα των σπουδών, η ίδια ανθρώπινη και καλοπροαίρετη σχέση, βοήθησε στο ξεπέρασμα της αμηχανίας που συνόδευσε την αρχική εφαρμογή της μεταρρύθμισης αυτής. Ανάλογη εικόνα, δείχνει και η εμπειρία από τη διεξαγωγή μαθημάτων, εξετάσεων, εργασιών, στις διάφορες Σχολές και Τμήματα. Τα ουσιαστικά προβλήματα προέρχονται από εκείνους που δεν μπορούν ή δεν θέλουν να κατανοήσουν το πνεύμα των μαθητών τους, και να συνεργασθούν δημιουργικά μαζί τους.

Ένα ακόμη στοιχείο που διαφαίνεται στη νομική επιβολή των δύο κύκλων σπουδών και χαρακτηρίζει τη νοοτροπία της Διοίκησης και το σεβασμό της στην προσωπικότητα του φοιτητή, είναι η κατ' ουσία επαναφορά του μέτρου των προνομιών. Είναι σαφές, ότι διδάσκοντες και διδασκόμενοι, συμφωνούν στην αναγκαιότητα αναβάθμισης του τρόπου διδασκαλίας. Όλοι επιζητούν μικρότερο ακροατήριο στις τάξεις, περισσότερα φροντιστηριακά μαθήματα, ασκήσεις και θέματα για δουλειά στο σπίτι. Ακόμη, όλοι προσπαθούμε να βελτιώσουμε τις συνθήκες υποδομής, την κατάσταση αθουσών και κτηρίων, τα τεχνικά μέσα διδασκαλίας κ.λπ.

Η πραγματικότητα αυτή είναι ενδεικτική μιας διάθεσης σύγκλισης και μιας αντίληψης συμμερισμού του κοινού στόχου, καθηγητή και φοιτητή.

Δεν έχουν λοιπόν, καμιά θέση αστυνομικά ή εξαναγκαστικά μέτρα. Δεν έχουν κανένα νόημα, μεθοδεύσεις που θα σου γεμίσουν μια τάξη με ένα αταβές και αμέτοχο ακροατήριο. Δεν φέρνουν κανένα αποτέλεσμα οι ρυθμίσεις που σέρνουν την Πανεπιστημιακή κοινότητα σε ανιστόρα καθορισμένες και επιτηρούμενες κατευθύνσεις. Σε δρόμους που έχουν σχεδιασθεί πάνω στα χαρτιά γραφειοκρατών, κάτω από το τεχνητό φως των γραφείων τους, μακριά από ζωή, που σφίξει στο Πανεπιστήμιο.

Καθετί το ανθρώπινο, αλλά κύρια η διάπλαση των παιδιών και η μετάδοση της γνώσης, πρέπει να έχει μια πνοή, μια ζέση, για να πετύχει. Πόσο συνεισφέρει αλήθεια, η τυποποίηση και μονολιθικότητα της Διοίκησης, στη δικιά μας προσπάθεια για διαμόρφωση ατόμων, γνωστικά, πολιτιστικά και κοινωνικά αποδεκτών;

Ο Ν. Μαρκάτος είναι καθηγητής και Πρόεδρος ΕΜΠ